

ઈસ્લામી સંસ્કૃતિનું રાજકીય પાસું

ઈસ્લામ સમગ્ર દુનિયા માટે સર્વથા દયા અને કૃપા બનીને આવ્યો છે. ઈસ્લામી શિક્ષાઓ માનવ-સમાજને નૈતિક પતન, અરાજકતા અને અવ્યવસ્થા તથા ફિલ્તા (ઉપદ્રવ) અને ફસાદ (બગાડ)થી સુરક્ષિત રાખે છે તેમજ દુનિયા અને આભિરત (પરલોક)ની સફળતા અને સૌભાગ્યની બાંહેધરી પણ આપે છે. સહાબા કિરામ
જુલ્લી એ ઈસ્લામી શિક્ષાઓ પર અમલ કર્યો, તો દુનિયા તેમના તાબે થઈ ગઈ. તેમણે એક એવા ઈસ્લામી રાજ્યનો પાયો નાખ્યો, જે ખૂબ જ મજબૂત, શક્તિશાળી, વ્યાપક સત્યતાલક્ષી તથા જ્ઞાન અને વિદ્યા-હૃત્તરનું કેન્દ્ર અને ખોત હતું, જેમ કે ઈતિહાસ તેનો સાક્ષી છે.

ઈસ્લામે દુનિયાની સામે એક એવો કાનૂન પ્રસ્તુત કર્યો, જે કોઈપણ સમાજમાં જોવા મળતો ન હતો. આ એક સંપૂર્ણ અને સર્વગ્રાહી કાનૂન છે, જેનું ઉદાહરણ અગાઉની કોઈ વ્યવસ્થામાં જોવા મળતું નથી અને ન તો ઈસ્લામી વ્યવસ્થા સાધારણ રીતે કોઈ પૂર્વ વ્યવસ્થાનું પ્રગતિશીલ સ્વરૂપ હતું, બલ્કે સમાજ માટે તદ્દન નવી વસ્તુ હતી.

નિશ્ચિતપણે ઈસ્લામી રાજ્યના કાનૂનો તેમજ તેના સિદ્ધાંતો અને નીતિ-નિયમો કુઅની-કરીમથી લેવામાં આવ્યા છે અને કુઅનિન એક એવો ગ્રંથ છે, જ્યાં અસત્ય ન તો આગળથી અને ન પાછળથી આવી શકે છે. ઈસ્લામી રાજ્યના મહત્વને લઈને ઈસ્લામે શાસન અને પ્રજાની જવાબદારીઓ સ્પષ્ટરૂપે બતાવી દીધી છે. શાસકને મનેચ્છાઓનું અનુસરણ કરવાની અને મન-માન્યું કરવાની મનાઈ કરવામાં આવેલ છે. અલ્લાહ તાલાલાનો ઈરશાદ છે :

﴿فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُ الْهُوَى فَيُفْضِلَكَ عَنْ سَيِّئِاتِ اللَّهِ ﴾ ٢٦ ص:

અનુવાદ : “તેથી લોકો દરમ્યાન સત્યની સાથે શાસન કરો અને મનેચ્છાઓનું અનુસરણ ન કરો કે તે તમને અલ્લાહના માર્ગથી ભટકાવી દે.” (સોદ, આ.૨૬)

અલ્લાહ તુઆલા બીજી જગ્યાએ ફરમાવે છે :

﴿وَإِنَّ أَحَدًا حُكْمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُ أَهْوَاءَهُمْ وَأَحْدَرُهُمْ أَنْ يَفْتَنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمَ أَنَّهَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بَعْضُ ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَسِقُونَ ﴾ ٤٩ المાન્ડે:

અનુવાદ : “તમે અલ્લાહે અવતરિત કરેલ કાનૂન અનુસાર આ લોકોના મામલાઓનો નિર્ણય કરો અને તેમની ઈચ્છાઓનું અનુસરણ ન કરો. સાવધાન રહો કે આ લોકો તમને ફિલ્તા (ભ્રમ)માં નાખીને એ માર્ગદર્શનથી સહેજ પણ વિચલિત ન કરે, જે અલ્લાહે તમારા તરફ અવતરિત કરેલ છે. પછી જો આ લોકો વિમુખ થાય

તો જાણી લો કે અલ્લાહે તેમના કેટલાક ગુનાઓના કારણે તેમને મુસીબતમાં ચ્રસ્ત કરવાનો ઈરાદો કરી લીધો છે અને એ હકીકત છે કે તેમાંથી મોટાભાગના લોકો ફાસિક (અવજ્ઞાકારી) છે.” (સૂર: માઈદા, આ.૪૮)

અલ્લાહ ત્રાયાલાએ પ્રજાને શરીઅતે માન્ય કરેલ કોઈ કારણ વગર શાસ્કના આદેશના ઉલ્લંઘનની મનાઈ કરી છે. અલ્લાહ ત્રાયાલાનો ઈરશાદ છે :

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا إِلَهَكُمْ وَأَطْبِعُوا رَسُولَكُمْ فَإِنْ كُفَّارٌ مِّنْكُمْ فَإِنَّمَا نَنْهَا عَنِ الْفُرُودِ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ إِنَّمَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَاللَّهُمَّ إِنَّمَا تَعْلَمُ الْآخِرَةَ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحَسَنُ تَأْوِيلًا﴾ **النساء: ٥٩**

અનુવાદ : “હે લોકો, જેઓ ઈમાન લાવ્યા છો ! આજ્ઞાપાલન કરો અલ્લાહનું અને આજ્ઞાપાલન કરો રસૂલનું અને એ લોકોનું જેઓ તમારામાં આદેશ આપવાનો અધિકાર ધરાવતા હોય. પછી જો તમારા વચ્ચે કોઈ મામલામાં વિવાદ થઈ જાય, તો તેને અલ્લાહ અને તેના રસૂલ તરફ ફેરવીને લઈ જાઓ, જો તમે વાસ્તવમાં અલ્લાહ અને આખિરતના દિવસ પર ઈમાન રાખતા હોવ. આ જ એક સાચી પદ્ધતિ છે અને પરિણામની રીતે પણ ઉત્તમ છે.” (સૂર: નિસા, આ.૫૮)

ઈસ્લામ ઈચ્છે છે કે તમામ લોકોની વચ્ચે ન્યાય અને ઈન્સાફની બોલબાલા થાય, એટલા માટે અન્યાય અને અત્યાચાર તેમજ તેના પરિણામથી લોકોને ડરાવ્યા છે, ચાહે તે બિનમુસ્લિમોની સાથે જ કેમ ન હોય. અલ્લાહ ત્રાયાલાનો ઈરશાદ છે :

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤْدُوا الْأَمْنَاتِ إِلَى أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعُدْلِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُدْلَ
يَعْظِمُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَيِّئًا بَصِيرًا﴾ **النساء: ٥٨**

અનુવાદ : “મુસલમાનો ! અલ્લાહ તમને આદેશ આપે છે કે અમાનતો અમાનતદારોને સુપ્રત કરી દો, અને જ્યારે લોકોની વચ્ચે નિર્ણય કરો, તો ન્યાયની સાથે કરો. અલ્લાહ તમને ખૂબ જ ઉમદા શિખામણ આપે છે, અને નિશ્ચિતપણે અલ્લાહ બધું જ સાંભળો અને જુઓ છે.” (સૂર: નિસા, આ.૫૮)

રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

« اتَّقُوا الظُّلْمَ ، فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلْمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ » (مسلم)

અર્થાત્, અન્યાય અને અત્યાચારથી બચો, કેમ કે કયામતના દિવસે અન્યાયી અને અત્યાચારી માટે અંધકાર છે. (મુસ્લિમ)

